

Helena Havelková - scénář k rozhlasové reportáži

Paní Helena Havelková se narodila 24. srpna 1932 v Litoměřicích Františku a Marii Havlíčkovým. Tatínek, za první světové války legionář v Rusku, byl důstojníkem Československé armády. Maminka pracovala jen příležitostně, věnovala se domácnosti a Heleninu bratrovi, který se narodil s Downovým syndromem. Do rodiny Havlíčkových zasáhla druhá světová válka odsunem z rodného města.

...a přišli Němci, zabrali nám území, já jsem přestala chodit na měsíc do školy a pak jsme byli prostě odsunutí...

Ze začátku se stěhovali společně s vojenským plukem do Terezína, poté do Mnichova Hradiště, kde si pluk převzal wehrmacht. Tatínek pak pořídil byt v Hradci Králové, kam se Helena s maminkou dostaly vlakem. Šestiletá Helenka seděla u okna a začala se bavit s Němcem na protějším sedadle.

Takže jsem uměla perfektně německy. On nepoznal, že jsem Češka. Jenže pak se zeptal, kam jedeme. Já to nevěděla, tak jsem se otočila na maminku, která seděla u dveří a bavila se tam německy se spolucestujícími. No a já jí česky říkám: Maminko, kam jedeme? A on jak zjistil, že jsem Češka, tak mě z toho kolena sundal, postavil a víc se se mnou nebavil.

Ukázalo se, že byt tatínek pronajal na šest let, jakoby věděl, jak dlouho bude válka trvat. Ve vnitrozemí ale lidé vůbec nic nevěděli. Nikdo z Třebše, části Hradce Králové, nechápal, proč se Havlíčkovi odstěhovali.

Když jsme přijeli do vnitrozemí, to jsme byli v Hradci, tak nás tam taky nepřijímali s otevřenou náručí. Byli jsme přistěhovalci. Pak tatínek, když přišel z hospody, říkal: No tak mně říkali, proč jsme utíkali, že by nám Hitler hlavu neutrl.

Při zmínce o tatínkovi se paní Havelkové vybavila vzpomínka s roku 1937 na smrt Tomáše G. Masaryka.

Já se pamatuji, když zemřel, tak jsem viděla poprvé svého tatínka plakat. A já jsem se ho ptala: Tatínku, proč pláčeš? A on mi řekl: Víš, mně umřel tatíček.

Mít tatínka vojáka mělo za druhé světové války výhody. Stačily dvě mapy, rádio, na které se přidělal malý strojek, kterému lidé říkali churchill, a hrstka špendlíků...

Poslouchali jsme Londýn, poslouchali jsme Moskvu, to hlásily zprávy, jak pokračuje fronta.

K válce ale také patřily zážitky, ze kterých mrazí. Od stěhování Židů po pochody smrti, kterými se proces vyhlazování pomalu uzavíral. To už byl ale konec války a Havlíčkovi se mohli vrátit domů. Nejdříve se jeli Helenčini rodiče podívat, jak dům vypadá poté, co ho propůjčili Němce Marii Novotné. Čekalo tam na ně překvapení, o které se pak maminka s Helenou podělila...

„Představ si, co ta Novotná má v tom baráku. Tam všude jsou malé postýlky.“ A já jsem říkala: Malé postýlky na co, vždyť ona má už ty děti velké. „No jo ale ona sbírala děti, které mamky opustily.“

Ačkoliv jsme toho s paní Havelkovou probrali mnohem více, nezbyvá nám než jí položit poslední otázku: Jaký máte pro dnešní generaci vzkaz?

Vzkaz? Děti, snažte se být šťastní.